

**ЕКОНОМІЧНИЙ І СОЦІАЛЬНИЙ
РОЗВИТОК УКРАЇНИ В ХХІ СТОЛІТТІ:
НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА
ТЕНДЕНЦІЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

**Збірник тез доповідей
Восьмої Міжнародної науково-
практичної конференції
молодих вчених
(Тернопіль, 24-25 лютого 2011 року)**

Частина 2

Редакційна колегія:

Адамик Б. П., к. е. н., доц.,
Бойко З. М., к. е. н.,
Бруханський Р. Ф., к. е. н., доц.,
Валігура В. А., к. е. н.,
Галапуп Н. Д., к. е. н.,
Герчаківський С. Д., к. е. н.,
Квасовський О. Р., к. е. н., доц.,
Колесніков А. П., к. е. н.,
Кравчук Н. Я., к. е. н., доц.,
Малиняк Б. С., к. е. н., доц.,
Мартинюк В. П., к. е. н., доц.,
Мельник Ю. В., к. е. н.,
Михайлюк Р. В., к. е. н.,
Монастирський Г. Л., к. е. н., доц. (голова),
Овсянюк-Бердадіна О. Ф., к. е. н.,
Пруський О. С., к. е. н., доц.,
Пуцентейло П. Р., к. е. н., доц.,
Рожко А. О., к. е. н., доц.,
Фліссак К. А., к. е. н., доц.,
Шевченко А. А., к. е. н.,
Шушпанов П. Г., к. е. н.,
Ярощук О. В., к. е. н., доц.

Відповідальний за випуск:

Монастирський Г. Л., к. е. н., доц., голова Ради молодих вчених ТНЕУ

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами Восьмої Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації», яка відбулася в Тернопільському національному економічному університеті 24-25 лютого 2011 р.

За зміст наукових праць та достовірність наведених фактологічних і статистичних матеріалів відповідальність несуть автори.

ISBN 978-966-654-221-5

© Видавничо-поліграфічний центр
«Економічна думка, ТНЕУ» 2011

думати. Тому запит слід складати, виходячи з того, що він буде сприйнятий комп'ютером буквально, а не з врахуванням того, що ж насправді мав на увазі користувач, створюючи запит. Таким чином, це накладає додаткові вимоги щодо професійно-кваліфікаційних характеристик працівників економічних служб підприємства при пошуку інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень в електронних інформаційних масивах.

Хотілося б наголосити ще на одному аспекті, який обумовлює особливу актуальність оволодіння якомога більшими можливостями використання даного виду ресурсу для працівників бухгалтерських служб на рівні підприємства. Маються на увазі малі підприємства, кількість яких невпинно зростає. В розвинутих країнах питома вага підприємств малого бізнесу в їх загальній кількості складає біля 90-95%. Разом з тим, кількість працівників економічних служб із врахуванням специфіки діяльності обмежена і здебільшого становить 1-2 особи. Як правило, це обов'язково бухгалтер і економіст-менеджер, між якими відбувається негласна боротьба за лідерство. І якщо апріорно вважається, що підготовка управлінських рішень, особливо стратегічного плану – прерогатива фахівців із спеціалізованою базовою освітою економічного спрямування, то на практиці всі вони повинні пройти експертизу і отримати підтримку, насамперед юридичну і фінансову, в бухгалтерській службі. При цьому в боротьбі за імідж і лідерство у бухгалтера малого підприємства є дві очевидні переваги. По-перше, знання із бухгалтерського обліку набагато специфічніші, ніж з інших економічних дисциплін (економіки, менеджменту, фінансів тощо). По-друге, бухгалтер – людина, яка найперша отримує і відповідно готує первинну інформацію для потреб менеджменту підприємства. Крім того, він обов'язково візує вже готові управлінські рішення з ключових питань розвитку фірми. Використання вказаних переваг, безумовно, потребує розвитку професійно-кваліфікаційних характеристик працівників бухгалтерських служб підприємства, в тому числі і вміння найбільш ефективного використання електронних джерел інформації при прийнятті управлінських рішень.

Руслан БРУХАНСЬКИЙ

Тернопільський національний
економічний університет

ВІДМІННОСТІ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ І РЕВІЗІЇ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ефективність розкриття економічних злочинів залежить від своєчасного виявлення їх ознак та науково-теоретичного і практичного знання техніко-економічної й соціальної природи скоєння злочинів. Визначальною аксіомою в даному випадку є взаємопов'язаність і взаємозалежність окремих економічних процесів і явищ, яка служить методологічним обґрунтуванням тези щодо відсутності «невдомих дій», оскільки будь-яку дію можна пізнати за прямими або опосередкованими ознаками, що залишаються як у матеріальних об'єктах, так і у свідомості окремих осіб. Такі ситуації можуть бути об'єктивно і на належній правовій основі вирішені лише за умови, що на підприємствах забезпечено належну організацію обліку відповідно до вимог нормативно-

правових актів, які її регулюють, а всі докази ґрунтуються на якісно підготовлених документах. Об'єктивну ж оцінку доказів, які є в бухгалтерських документах, забезпечує судово-бухгалтерська експертиза.

Вважаємо доцільним наголосити, що виникнення судово-бухгалтерської експертизи не можна пов'язувати лише з реаліями сьогодення, оскільки перші спроби таких досліджень відомі ще з промов Арістотеля, Демосфена, Ксенофонта.

Зовнішня схожість судово-бухгалтерської експертизи і ревізії фінансово-господарської діяльності нерідко призводить до їх ототожнення суб'єктами підприємницької діяльності, не дивлячись на розбіжність процесуального значення. Слід наголосити, що такий підхід є неправомірним, оскільки судово-бухгалтерська експертиза і ревізія фінансово-господарської діяльності кардинально відрізняються за економічною суттю і правовим змістом: 1) судово-бухгалтерська експертиза – це слідча дія, призначена лише після порушення кримінальної справи; ревізія фінансово-господарської діяльності може проводитись на вимогу слідчих органів у будь-який час; 2) судово-бухгалтерська експертиза призначається виключно слідчими органами або судом; ревізія фінансово-господарської діяльності призначається керівником контрольно-ревізійного органу; 3) метою призначення судово-бухгалтерської експертизи є отримання органами слідства чи суду нового джерела доказів по конкретній справі (висновку експерта з вузького кола чітких питань, вирішення яких потребує спеціальних знань з обліку); метою ревізії фінансово-господарської діяльності є дослідження поточного стану господарювання підприємств для здійснення контролю; під час слідства метою ревізії є розширення встановлених меж розслідування; 4) експертизи призначаються лише в міру виникнення в них потреби; ревізія проводиться, як правило, згідно з планом, тобто періодично; 5) підстави призначення судово-бухгалтерської експертизи визначені в Кримінальному кодексі та Законі України «Про судову експертизу»; правовою основою ревізії є Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні»; 6) судово-бухгалтерська експертиза – це спосіб доведення протиправних дій шляхом використання спеціальних знань в галузі обліку; ревізія – це одна із форм контролю, яка проводиться згідно плану роботи контрольного органу; 7) судово-бухгалтерська експертиза досліджує окремі недоліки, виявлені ревізією для документального обґрунтування позовних вимог до суду; ревізія комплексно досліджує фінансово-господарську діяльність підприємства з метою її удосконалення; 8) судово-бухгалтерські експертизи проводяться експертами (ліцензія на проведення експертизи); ревізії фінансово-господарської діяльності проводяться ревізійними комісіями або штатними ревізорами; 9) експерт-бухгалтер – це процесуальний стан фахівця з обліку; ревізор, в більшості випадків, є посадовою особою органу контролю; 10) експерт-бухгалтер керується у своїх діях виключно чинним законодавством України; ревізор додатково користується нормативними документами відомства, яке призначило ревізію; 11) експерт-бухгалтер не володіє правом спілкування з винними особами; ревізор володіє правом і можливістю спілкування з винними особами; 12) експерт-бухгалтер користується готовими матеріалами, які є в судово-слідчій справі: актами ревізій, інвентаризаційними описами тощо; ревізор володіє правом проводити

інвентаризації, звіряти взаєморозрахунки, перевіряти стан складського господарства тощо; 13) експерт-бухгалтер досліджує лише документи, надані йому слідчим; ревізор самостійно обирає документи, які необхідні для його роботи; 14) експерт не володіє правом виходити у своєму дослідженні за рамки поставлених на його вирішення питань; ревізор при необхідності володіє правом розширення меж свого дослідження як в часі, так і в просторі; 15) експерту категорично забороняється самостійно вилучати документи; ревізор має реальне право і можливість вилучати необхідні документи; 16) права та обов'язки експерта регламентуються Законом України «Про судову експертизу»; права та обов'язки ревізора регулює Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні»; 17) експерт-бухгалтер може бути заміненим на будь-якій стадії процесу, оскільки в основі його висновку лежать об'єктивні наукові дані; ревізор в якості цінного свідка є незамінним під час здійснення ревізійного процесу, оскільки він свідчить про відомі йому факти правопорушень; 18) напрями дослідження судово-бухгалтерської експертизи обмежені виключно колом питань, встановлених правоохоронними органами, і використанням висновків у системі доказів; ревізія фінансово-господарської діяльності носить, в більшості випадків, комплексний характер і направлена на ліквідацію порушень.

Ганна БУЛКОТ

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана»

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ НА РІВНІ ПРОЦЕСІВУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Впровадження системи внутрішньогосподарського контролю (СВГК) повинно ініціюватися генеральним та фінансовим директором, оскільки інші, швидше за все, будуть проти. У найгіршому випадку, система внутрішньогосподарського контролю потрібна буде тільки власникові. І те й інше означає, що підрозділу внутрішньогосподарського контролю явно або неявно будуть «вставляти палки в колеса» значне число співробітників. Розрахунок чисельності простий: вона дорівнює загальній чисельності працівників підприємства за винятком чисельності підрозділу внутрішньогосподарського контролю та ще двох чоловік, у найкращому разі. Для того, щоб протистояти такій великій кількості людей, необхідно знати їхні методи.

Впровадження регламентів часто викликає жорстке несприйняття, а найчастіше і відкритий опір. Багато співробітників, напевно, «не сплять ночами», винаходячи аргументи «проти». Однак всієї їхньої «потуги», як правило, представляють наступні три основних аргументи:

1. Ми працювали так уже 5 років (25 років, завжди) і не розуміємо, чому щось повинно змінитися.

2. Галузь настільки специфічна, що запропоновані рішення зовсім не підходять, а для того щоб реалізувати регламенти, необхідно значне збільшення штату.

3. Представлені регламенти містять помилки.